

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԳՄՄՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ
ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝

Ուսուցման արդյունավետության
բարձրացումը ուղիղ հրահանգումով
դասավանդման մեթոդով

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐ՝

Մարտունու Տ. Աբրահամյանի անվան
ավագ դպրոց

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ

ՈՒՍՈՒՑԻՉ՝

ԱՆՆԱ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

«ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովասար գյուղի Բ.

Մուրադյանի անվան միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ

ՄԱՐՏՈՒՆԻ 2022Թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- 2.....Ներածություն
- 3.....Ուղիղ հրահանգումով դասավանդման
պլանավորման առանձնահատկությունները
- 5.....Ուղիղ հրահանգումով դասավանդման
պլանավորման փուլերը
- 5.....Դասի սկիզբ
- 5.....Նոր նյութի ներկայացում
- 5.Գործնական աշխատանք
- 6.Բնփնտրույն աշխատանք
- 6.....Դասի ավարտ
- 7.....Հավելված 12
.....Եզրակացություն
- 15.....Օգտագործված գրականության ցանկ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսուցման գործընթացը նման է ճամփորդության: Այն սկսվում է այնտեղից, որտեղ որ սովորողը գտնվում է տվյալ պահին և ավարտվում այնտեղ, որտեղ նա հասնում է հաջողության:

Գոյություն ունեն դասապլանների կազմության տարբեր մեթոդներ, սակայն «Դասավանդի՛ր Հայաստան»-ի առաջնորդության զարգացման ծրագրի շրջանակում ծանոթացաք ուղիղ հրահանգումով դասավանդման արդյունավետ մեթոդին և նրանով կազմված դասապլանի կազման ձևին, որի արդյունավետության մասին կխոսեմ ստորև:

Ուղիղ հրահանգումով դասավանդումը, ուսուցման ձև է, որը բարելավում է ակադեմիական առաջընթացը և ապահովում հուզական կայուն հոգեվիճակ: Բազմաթիվ ուսումնասիրություններ տարբեր միջավայրերում ցույց են տալիս, որ այն աշակերտները, ովքեր ուղիղ հրահանգումով կրթություն են ստանում, զգալիորեն ավելի մեծ ձեռքբերումներ ունեն, ավելի լավ են հանդես գալիս դպրոցում և ունեն ավելի բարձր ինքնագնահատական, քան այլ մեթոդներով ուսումնառություն ստացող աշակերտները:

Ուղիղ հրահանգումով դասավանդումը ուսուցման մոդել է, որտեղ՝

- գիտելիքի ու հմտության փոխանցումը բաժանված է նախապես մանրամասն մշակված, փոքր, կազմակերպված հերթականությամբ քայլերի. ուսուցիչը ներկայացնում է կոնկրետ քանակի ինֆորմացիա կոնկրետ ժամանակի համար
- նախապես հստակ սահմանված են ուսումնական նպատակները
- հստակ հրահանգները և ընկալման ստուգումները ժամանակին կանխում են սխալ ընկալումները և զգալիորեն արագացնում ուսուցումը բոլոր աշակերտների համար:

Ստորև կներկայացնեմ ուղիղ հրահանգումով դասապլանի կազման փուլերը ինչպես նաև կներկայացնեմ յուրաքանչյուր փուլը արդյունավետ կազմակերպելու մեթոդներ, որոնք կապահովեն սովորողների մոտ արդյունավետ առաջադիմություն: Կներկայացնեմ 9-րդ դասարանում ուսումնասիրվող տեքստային փաստաթղթի կառուցվածքային տարերը դասը պլանավորված ուղիղ հրահանգումով ուսուցման մոդելով, որտեղ դասին կիրառվում են նաև S2S գործիքներ, ինչպես նաև 6-րդ դասարանի ինֆորմատիկա առարկայի մեկ դասի թեմատիկ պլանավորում:

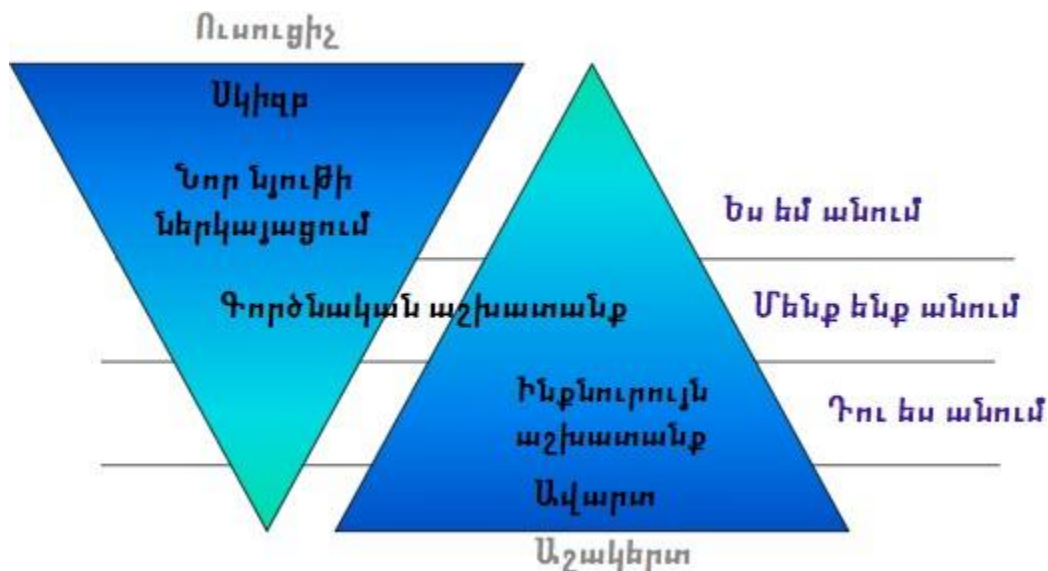
Գլուխ 1

ՈՒՂԻՂ ՀՐԱՀԱՆԳՈՒՄՈՎ ԴԱՍՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ուղիղ հրահանգով ուսուցման պլանավորման չորս կարևոր հարցերն են՝

1. Ի՞նչ պետք է անի ուսուցիչը դասին նախապատրաստվելիս կամ ընթացքում:
2. Ի՞նչ պետք է անեն ուսուցիչն ու աշակերտները միասին:
3. Ի՞նչ պետք է անեն աշակերտներն իրար հետ՝ առանց ուսուցչի միջնորդության:
4. Ի՞նչ պետք է անի յուրաքանչյուր աշակերտ ինքնուրույն:

Այս հարցերին պատասխանելը հնարավորություն է տալիս պլանավորելու դասը, որի ընթացքում տեղի են ունենում ուսուցողական տարբեր գործընթացներ: Վերոնշյալը պարզ երևում է հետևյալ գծապատկերում:

Ըստ ուղիղ հրահանգումով դասավանդման մեթոդի՝

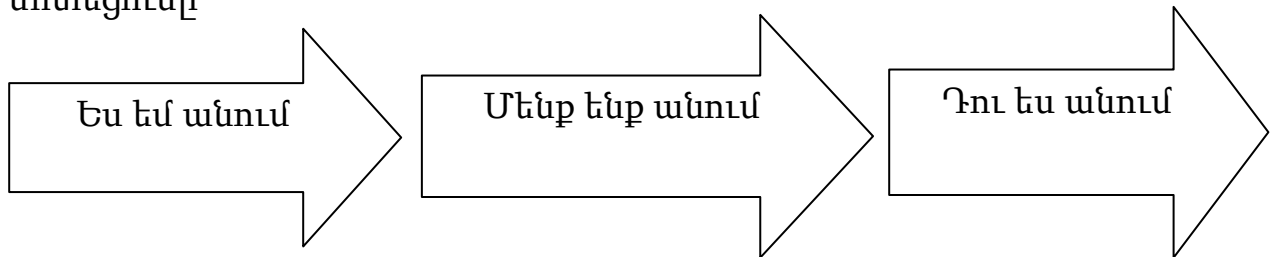
- Բոլոր աշակերտները կարող են սովորել՝ անկախ իրենց ծագումից, սոցիալական կարգավիճակից և կրթական մակարդակից:
- Բոլոր ուսուցիչները կարող են հաջողակ լինել, եթե ունենան արդյունավետ նյութեր և ներկայացման մեթոդներ:

Ուղիղ հրահանգումով դասապլանավորման առանցքային առավելություններից է դասաժամի բաշխումը հստակ ժամանակահատվածների հետևյալ պարտադիր փուլերով՝

1. Դասի սկիզբ
2. Նոր նյութի ներկայացում
3. Գործնական աշխատանք
4. Ինքնուրույն աշխատանք
5. Դասի ավարտ

Այստեղ յուրաքանչյուր փուլ ունի իր առանձնահատկությունները, և այդ փուլերը փոխկապակցված համագործակցում են մեկը մյուսի հետ, լրացնելով իրար: Իմ պրակտիկայում կատարված հետազոտությունը ցույց տվեց, որ այս փուլերով անցնող դասապրոցեսը 80-ից 90 տոկոս արդյունավետություն է ապահովում սովորողների մոտ ակադեմիական գիտելիքների ստացման և այդ գիտելիքի գործնական կիրառության տեսանկյունից:

Ուղիղ հրահանգումով դասավանդման մեթոդում օգտագործվում է հետևյալ մոտեցումը՝

Դասի նպատակը սահմանելիս հաշվի է առվում երկու կարևոր գործոն

1. Դասի ակադեմիական նպատակները՝ օգտվելով Անդերսոնի ուսումնառության աստիճանակարգման ուղեցույցից:
2. Աշակերտի և ուսուցչի որ հմտությունների է ուղղված լինելու օրվա դասը օգտվելով տնտեսության համաշխարհային ֆորումում հատատված 21-րդ դարի աշակերտի կոմպետենցիաները:

ԳԼՈՒԽ 2

ՈՒՂԻՂ ՀՐԱՀԱՆԳՈՒՄՈՎ ԴԱՄԱՎԱՆԴՄԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՓՈԻԼԵՐԸ Դասի սկիզբ

Եթե ուսուցչին հաջողվի դասի առաջին րոպեներին գրավել աշակերտների ուշադրությունը, ապա դա էապես կնպաստի դասի արդյունավետ ընթացքին:

Այս փուլում ուսուցիչը խթանում է սովորողների հետաքրքրությունը և ներկայացնում դասի նպատակները (նպատակները որոշ դեպքերում կարելի է վեր հանել սովորողների հետ միասին):

Ուղիղ հրահանգումով դասավանդման մոդելում դասի սկզբում սովորողների հետ կատարվում է որևէ նախավարժանք (Warm up) այն կապելով դասի թեմայի հետ, այնուհետ կձևակերպենք դասի նպատակները (որոշ դեպքերում սովորողների հետ միասին):

Նոր նյութի ներկայացում

Նոր նյութը բացատրելու համար պետք է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ սովորողը միանգամից չի կարող շատ բան սովորել: Հետազոտությունները ցույց են տվել, որ սովորողները մեկ դասի ընթացքում կարող է միջինում սովորել չորսից յոթ նոր բան:

Նոր նյութի ներկայացման ժամանակ կարևորում ենք հետևյալ երեք սկզբունքները՝

- Բովանդակություն՝ ի՞նչ են սովորելու և ի՞նչու է կարևոր տվյալ նյութը
- Ձև՝ ի՞նչպես են սովորելու նյութը (մեթոդների և գործիքների ընտրություն)
- Ըմբռնման ստուգում՝ որքանո՞վ են սովորողները ընկալել նոր նյութը:

Գործնական աշխատանք

Գործնական աշխատանքը կարող է լինել անհատական, զույգերով և խմբային: Աշակերտներն ուսուցչի ուղորդմամբ գործնականուն կիրառում և

վերլուծում են ստացած նոր գիտելիքը: Գործնական աշխատանքի հիմնական նպատակներն են՝

1. Սոցիալական հմտությունների ձևավորում և զարգացում
2. Տեսական նյութը գործնականում կիրառելու հնարավորություն
3. Անհատի ինքնադրսևորման հնարավորություն
4. Համագործակցային շփման խթանում, զարգացում
5. Առաջնորդության զարգացում
6. Ժամանակի կառավարում

Գործնական աշխատանքի օրինակներ են՝ պաստառների պատրաստումը, դերախաղը, սահիկների պատրաստումը, տվյալների հավաքագրումը և օգտագործումը, լաբորատոր աշխատանքը, մակետների պատրաստումը և այլն:

Ինքնուրույն աշխատանք

Այս փուլում աշակերտներն առանց ուսուցչի միջամտության կիրառում են այդ դասին սովորածը: Այն օգնում է ուսուցչին հասկանալ, թե սովորողներից յուրաքանչյուրը որքանով յուրացրել նոր նյութը:

Ինքնուրույն աշխատանքը պետք է լինի նոր նյութի և գործնական աշխատանքի տրամաբանական շարունակությունը: Այն պետք է ներառի բարդության տարբեր մակարդակներ՝ գիտելիք, կիրառություն և քննական մտածողություն:

Ինքնուրույն առաջադրանքի օրինակներն են՝ հարցադրումները, զեկույցները, շարադրությունը, խնդիրների լուծումը, թեստային աշխատանքը, բանաստեղծությունների հորինումը և այլն:

Դասի ավարտ

Դասի ավարտին ամփոփվում են դասի կարևոր մասերը: Այս փուլում անհրաժեշտ է անրադարձ կատարել դասի ընթացքին և վերլուծել ի՞նչը լավ ստացվեց ի՞նչու, ի՞նչը կիսատ մնաց, ի՞նչու, հարկավոր է հետևություն անել հաջորդ դասի համար: Անրադարձ կատարել, թե որքանով հասանք դասի նպատակներին, ներկայացնել տնային աշխատանքը:

Հավելված

Ստորև կներկայացնեմ ուղիղ հրահանգով դասավանդման պլանի երկու օրինակ 9-րդ և 6-րդ դասարաններ համար նախատեսված, ընդ որում 9-րդ դասարանի դասի պլանի դեպքում դասին ներառված է նաև ՏՀՏ գործիքների կիրառում

Ավետիսյան Աննա

ԴԱՍԱԴԼԱՆ

Ուսուցիչ՝ _____

Առարկա	Ինֆորմատիկա	Ամսաթիվ	1 կիսամյակ	2 կիսամյակ
Թեմա	Ինֆորմացիայի համակարգչային ցուցադրում :Հիմնական հացկացություններ և սահմանառումներ			
Օգտագործվող կյութեր	Համակարգիչ, պրոյեկտոր,դասագիրք համացանց:Նախապես պատրաստված աղյուսակներ			
Դասի նպատակը	Աշակերտը կարողանա ստեղծել առանձին սլայդեր ձևավորել և խմբագրել դրանք միավորել ցուցադրական պրոյեկտի մեջ			
Ուսուցման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ				
Վերջնարդյունքները	կարողանալ ստեղծել առանձին սլայդեր ձևավորել և խմբագրել դրանք միավորել ցուցադրական պրոյեկտի մեջ:Կարողանալ ներկայացնել պրոյեկտը դահլիճին:կարողանալ մասնակցել քննարկումներինԿարողանալ միավորել պատկերները անիմացիոն խմբագրերում և ստեղծել պարզագույն տեսաֆայլ			

Գործողություններ ժամ/տևողություն	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդներ
1. 5 րոպե 2. 10 րոպե 3. 20 րոպե 4. 7 րոպե 5. 3 րոպե	1. պատրաստվում է դասին 2. լսում է ուսուցչին 3. Փորձում են ստանալ ուսուցչի ներկայացրածնախագիծը, որը համապատասխանում է վերջնարդյունքին 4. Առաջադրանքներ են ներկայացնում և քննարկում 5. լսում են:	1. Ուսուցիչը հաշվառում է անում 2. հանձնարարում է որևէ դասի պայդների պատրաստում 4 հարցեր է տալիս և գնահատում 5. Ամփոփում է և տալիս է նոր թեման	1. Ինչպես ստեղծել նոր ցուցադրում 2. ցուցադրում ստեղծելու եղանակները 3. գոյություն ցուցադրման գտնելը և բացելը	Մտագրոհ Շրջված դասարան մեթոդ Նախագծի մեթոդ
Տնային աշխատանք	Տնային առաջադրանքի հանձնարարում: Ցուցադրումների ստեղծում և խմբագրում			

Տնօրենի ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալ՝ Ա.Իսլաթյան

Առարկա	Ինֆորմատիկա	Ամսաթիվ	1 Կիսամյակ	2 Կիսամյակ
Թեմա	Դիագրամները MS Excel -ում			
Օգտագործվող կյութեր	Համակարգիչ, պրոյեկտոր, դասագիրք, համացանց, նախապես պատրաստված աղյուսակներ			
Դասի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Աշակերտը կարողանա կարողանա կառուցել աղյուսակներին համապատասխանող գրաֆիկներ ➤ Կարողանա ընտրել դիագրամի գրաֆիկի տեսակը: կարողանա ռիել կառուցված դիագրամի տեսակը և չափերը ➤ Ներկայացնել դիագրամի տեսակները 			
Ուսուցման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ				
Վերջնարդյունքները	Կարողանալ կառուցել ֆունկցիաների արժեքների աղյուսակները և դրանց երկրաչափական եռաչափ գրաֆիկները: կարողանալ կառուցեն գրաֆիկներ			
Գործողություններ ժամ/տևողություն	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդներ

1.5 բույե	1. պատրաստվում է դասին	1. Ուսուցիչը հաշվառում է անում	1. Դիագրաների ինչ տեսակներ գիտեք	1 մտագրոհի միջոցով ստուգել , թե
2. 10 բույե	2. լսում է ուսուցչին	2. անդրադարձ է կատարում դասին	2. ինչ տվյալների հիման վրա է կառուցվում դիագրաման	աշակերտները ինչ գիտ
3. 20 բույե	3. Փորձում են ստանալ ուսուցչի ներկայացրածնախ ազիծը, որը համապատասխանում է վերջնարդյունքին	4. գնահատում է վերլուծում է		դիագրամների մասին հանրահաշվից
4. 7 բույե	4. Առաջադրանքներ են ներկայացնում և քննարկում	5. Անդրադարձ է կատարում հանձնարարում է նոր դաս		աշխարհագրությունից:
5. 3 բույե	5. լսում են.			Խմբային աշխատանքի կատարում , հանրահաշվական ֆունկցիաներ գրաֆիկների կառուցում
Տնային աշխատանք	Տնային առաջադրանքի հանձնարարում			

Տնօրենի ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալ՝ Ա.Խլղաթյան

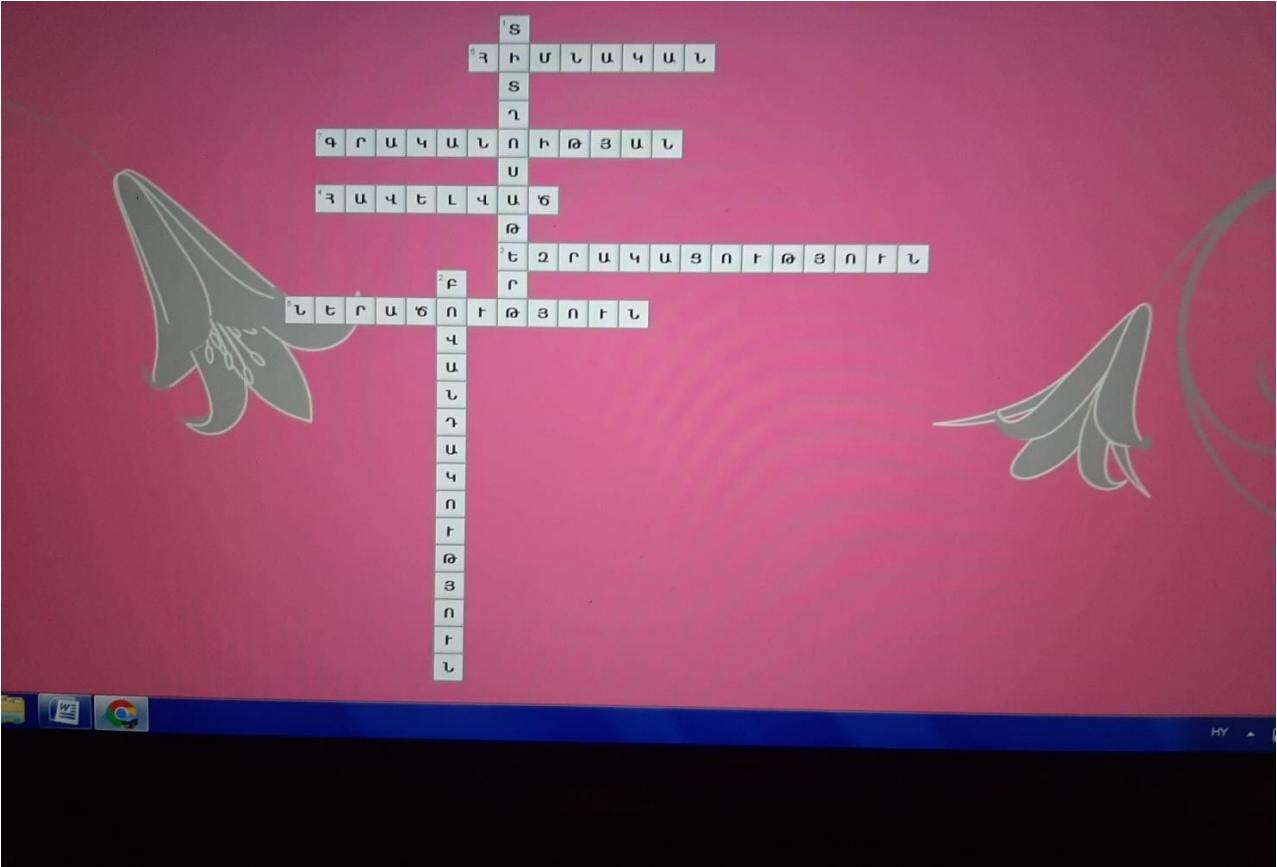
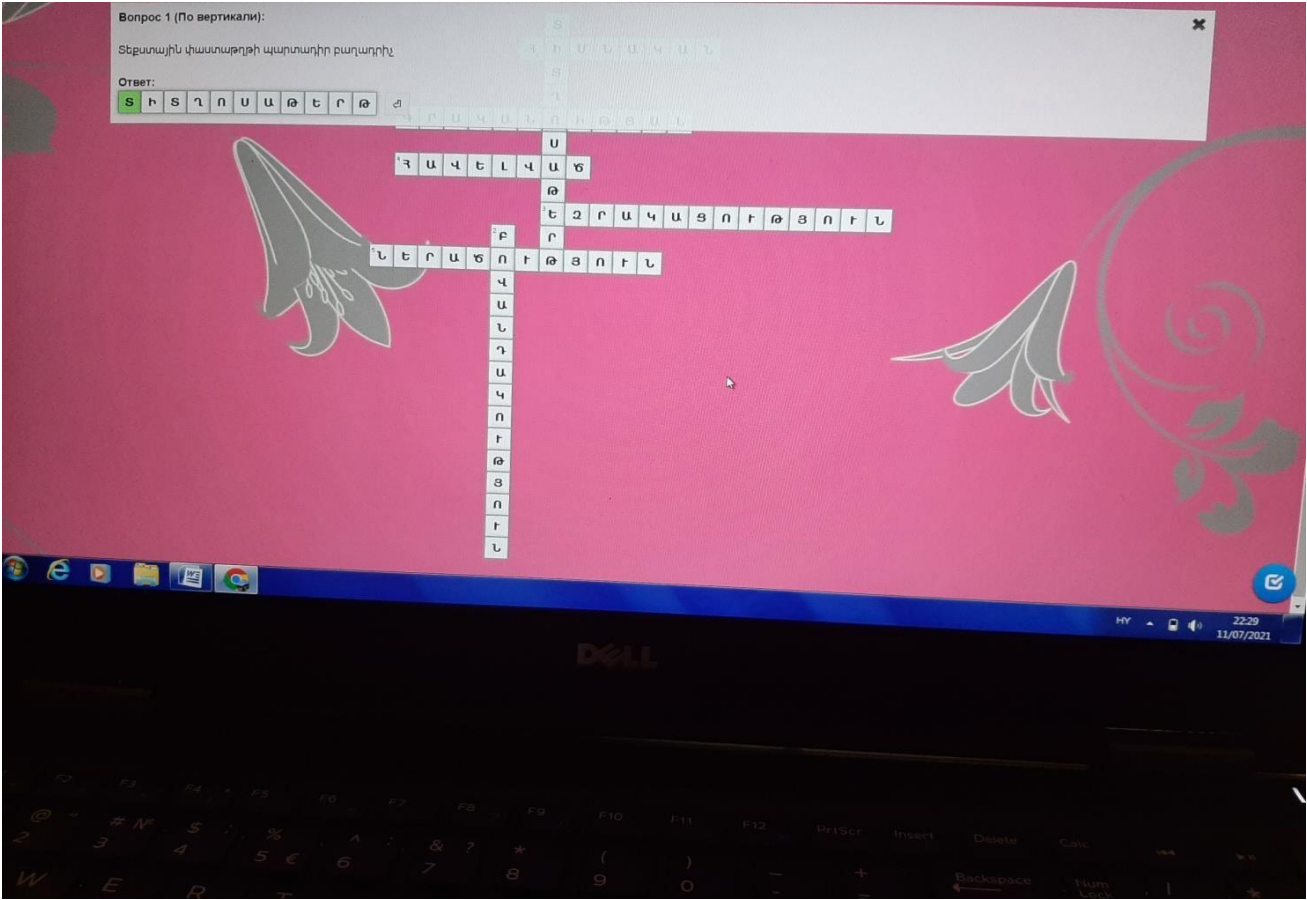
Եզրակացություն

Վերը թվարկած քայլերով կատարված թեմատիկ պլանավորումը բազմակի անգամ ապացուցել է իր արդյունավետությունը, հասկապես նրանով, որ իրար հաջորդող հազեցված ու հետաքրքիր քայլերը դասը դարձնում են առավել բովանդակային ու կառուցվածքային:

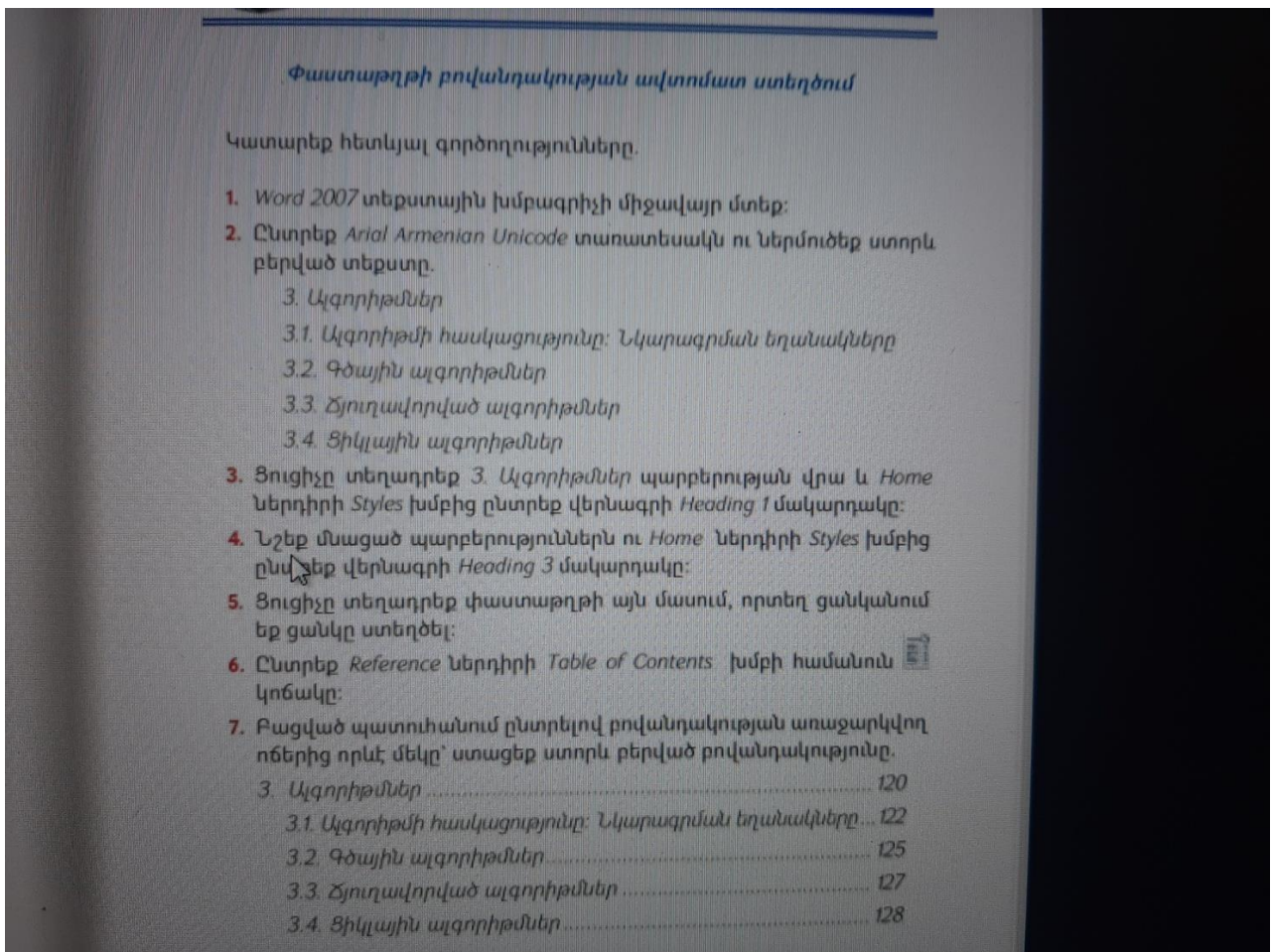
Այստեղ կարևորվում է այն հանգամանքը, որ թեմատիկ պլան կազմելիս հաշվի է առնվում ուսուցչի և սովորողի ձեռք բերած հմտությունները, ինչպես նաև 21-րդ դարի կարողունակությունները (կոմպետեցիաները), որը պետք է ձեռք բերի յուրաքանչյուր սովորող:

Հարկ էմ համարում նշել, որ սովորողը դասի ընթացքում հնարավորություն է ունենում գործնական կիրառություն տալ ստացած տեսական գիտելիքին, իսկ առցանց գործիքների կիրառությունը դասի ընթացքում առավել հետաքրքրություն է հաղորդում դասին: Ստորև կներկայացնեմ առցանց գործիքների կիրառմամբ ինքնուրույն աշխատանքի մեկ օրինակ նախատեսված 9-րդ դասարանի համար պատրաստված leningapps առցանց գործիքով: Նման թեստային աշխատանքները դասին լրացուցիչ հետաքրքրություն են հաղորդում, հնարավորություն տալով ուսուցչին թե՛ համաժամանակյա և թե՛ տարաժամանակյա գիտելիքի ստուգում ու գնահատում իրականացնելու:

Առցանց գործիքների կիրառմամբ ինքնուրույն աշխատանքի օրինակ՝

Գործնական աշխատանքը սովորողի համար հնարավորություն է նույն դասի ընթացքում ստացած գիտելիքին տալ գործնական կիրառություն, ձեռք բերելով մասնագիտական հմտություններ: Ստորև բերված է օրինակ 9-րդ դասարանի օրվա դասի պլանի գործնական աշխատանքը, ուտեղ սովորողը ունենում է հնարավորություն ստեղծելու տեքստային փաստաթուղթը.

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Խաչատրյան, Մ., Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Երևան 2020
2. Խաչատրյան Մ., Դավթյան Մ. Դասավանդման ժամանակակից մոտեցումներ ու մեթոդներ, Երևան 2019
3. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R.. A taxonomy for learning, teaching, and assessing, Abridged Edition. Boston, MA: Allyn and Bacon 2001.
4. THE WORLD ECONOMIC FORUM. Ten 21st-century skills every student needs, 10. March. 2016
5. Dirksen, J.. Design for how people learn 2012.
6. Direct instruction - A practical guide to effective teaching by Lucie Renard — Mar28, 2019